

CHANAKYA NEETHI - CHAPTER 10

dhanahīnō na hīnaścha dhanikaḥ sa suniśchayaḥ □
vidyāratnēna hīnō yaḥ sa hīnaḥ sarvavastuṣu □ 01 □

dr̥ṣṭipūtaṃ nyasētpādaṃ vastrapūtaṃ pibējjalam □
śāstrapūtaṃ vadēdvākyaḥ manaḥpūtaṃ samācharēt □ 02 □

sukhārthī chēttyajēdvidyāṃ vidyārthī chēttyajētsukham □
sukhārthinaḥ kutō vidyā sukham vidyārthinaḥ kutaḥ □ 03 □

kavayaḥ kiṃ na paśyanti kiṃ na bhakṣanti vāyasāḥ □
madyapāḥ kiṃ na jalpanti kiṃ na kurvanti yōṣitaḥ □ 04 □

raṅkaṃ karōti rājānaṃ rājānaṃ raṅkamēva cha □
dhaninaṃ nirdhanaṃ chaiva nirdhanaṃ dhaninaṃ vidhiḥ □ 05 □

lubdhānāṃ yāchakaḥ śatrurmūrkhānāṃ bōdhakō ripuḥ □
jārastrīṇāṃ patiḥ śatruśchaurāṇāṃ chandramā ripuḥ □ 06 □

yēṣāṃ na vidyā na tapō na dānaṃ
jñānaṃ na śīlāṃ na guṇō na dharmāḥ □
tē martyalōkē bhuvi bhārabhūtā
manuṣyarūpēṇa mṛgāścharanti □ 07 □

antaḥsāravihīnānāmupadēśō na jāyatē □
malayāchalasamsargāṇna vēṇuśchandanāyatē □ 08 □

yasya nāsti svayaṃ prajñā śāstraṃ tasya karōti kim □
lōchanābhyāṃ vihīnasya darpaṇaḥ kiṃ kariṣyati □ 09 □

durjanaṃ sajjanaṃ kartumupāyō nahi bhūtalē □
apānaṃ śātadhā dhautāṃ na śrēṣṭhamindriyaṃ bhavēt □ 10 □

āptadvēṣādbhavēnmṛtyuḥ paradvēṣāddhanakṣayaḥ □
rājadvēṣādbhavēnnāśō brahmadvēṣātkulakṣayaḥ □ 11 □

varam vanam vyāghragajēndrasēvitaṃ
drumālayaṃ patraphalāmbusēvanam □
tṛṇēṣu śayyā śatajīrṇavalkalaṃ

na bandhumadhyē dhanahīnajīvanam □ 12 □

viprō vṛkṣastasya mūlaṃ cha sandhyā
vēdaḥ śākhā dharmakarmāṇi patram □
tasmānmūlaṃ yatnatō rakṣaṇīyaṃ
Chinnē mūlē naiva śākhā na patram □ 13 □

mātā cha kamalā dēvī pitā dēvō janārdanaḥ □
bāndhavā viṣṇubhaktāścha svadēśō bhuvanatrāyam □ 14 □

ēkavṛkṣasamārūḍhā nānāvarṇā vihaṅgamāḥ □
prabhātē dikṣu daśasu yānti kā tatra vēdanā □ 15 □

buddhīryasya balaṃ tasya nirbuddhēścha kutō balaṃ □
vanē siṃhō yadōnmattaḥ maśakēna nipātitaḥ □ 16 □

kā chintā mama jīvanē yadi harirviśvambharō gīyatē
nō chēdarbhakajīvanāya janañīstanyaṃ kathaṃ nirmamē □
ityālōchya muhurmuhyadupatē lakṣmīpatē kēvalaṃ
tvatpādāmbujasēvanēna satataṃ kālō mayā nīyatē □ 17 □

gīrvāṇavāṇīṣu viśiṣṭabuddhi-
stathāpi bhāṣāntaralōlupō'ham □
yathā sudhāyāmarēṣu satyāṃ
svargāṅganānāmadharāsavē ruchih □ 18 □

annāddaśaguṇaṃ piṣṭaṃ piṣṭāddaśaguṇaṃ payaḥ □
payasō'ṣṭaguṇaṃ māṃsāṃ māṃsāddaśaguṇaṃ ghṛtam □ 19 □

śōkēna rōgā vardhantē payasā vardhatē tanuḥ □
ghṛtēna vardhatē vīryaṃ māṃsānmāṃsaṃ pravardhatē □ 20 □